

Συνέντευξη κ. Γεωργίου Βλάχου (Μέλους Δ.Σ. ΣΑΤΕ & Προέδρου
Αντιπροσωπείας ΠΕΔΜΕΔΕ) στην εφημερίδα ΕΞΠΡΕΣ την 23/1/2006

ΕΞΠΡΕΣ-01

Ημερίδα ΣΑΤΕ: «Πρακτικές τιμολόγησης και κοστολόγησης Τεχνικών Έργων»

Ερώτημα 1^ο:

Τι προβλήματα προκύπτουν από την εφαρμογή των νέων τιμολογίων του ΥΠΕΧΩΔΕ και κατά πόσο είναι αναγκαία η υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος τιμολόγησης και κοστολόγησης των Τεχνικών Έργων, εναρμονισμένου με τις ευρωπαϊκές πρακτικές και με την ευρωπαϊκή τυποποίηση.

Τα νέα τιμολόγια Εργασιών του ΥΠΕΧΩΔΕ εφαρμόζονται από το τέλος του 2004 και η εφαρμογή τους είναι ενιαία και υποχρεωτική για όλα τα έργα που δημοπρατούνται στην Ελλάδα. Τα τιμολόγια αυτά συντάχθηκαν για να αντικαταστήσουν τα Αναλυτικά Τιμολόγια (ΑΤΟΕ , ΑΤΕΟ, ΥΔΡ κλπ) που αποτελούσαν μέχρι τότε το βασικό σύστημα Τιμολόγησης των έργων.

Είναι γεγονός ότι τα εγκεκριμένα αναλυτικά τιμολόγια (ΑΤΟΕ κ.λ.π.) αν και « σοφά » δομημένα και εξαιρετικά για την εποχή τους δεν εκσυγχρονίσθηκαν ούτε ενημερώθηκαν σχεδόν καθόλου τις τρεις τουλάχιστον τελευταίες δεκαετίες. Έτσι βρέθηκαν « πίσω» από τις ραγδαίες εξελίξεις στην δομική τεχνολογία με αποτέλεσμα το ΑΤΟΕ του 2004 να περιγράφει π.χ. τις εργασίες σκυροδέτησης χωρίς να αναφέρεται στην χρήση έτοιμου σκυροδέματος και πρέσας , οπότε η τιμή της εργασίας αυτής να εμφανίζεται υπερβολικά αυξημένη. Αντίστοιχα άλλες εργασίες όπως λιθοδομές, ξυλουργικά κ.λ.π. στις οποίες δεν υπήρξε αντίστοιχη τεχνολογική εξέλιξη , εμφανίζονται λόγω της έλλειψης εξειδικευμένων τεχνιτών με τιμές χαμηλές σε σχέση με τις τιμές αγοράς.

Την κατάσταση αυτή επιχείρησε να διορθώσει το ΥΠΕΧΩΔΕ με τη σύσταση στα πλαίσια του ΙΟΚ της 2^{ης} Ομάδας Διοίκησης Έργου για την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης εκσυγχρονισμού των τεχνικών προδιαγραφών και των αναλυτικών τιμολογίων. Τα αποτελέσματα του έργου της 2^{ης} ΟΔΕ συνοψίζονται στις εκθέσεις που δημοσιεύθηκαν στα ΕΔ του ΤΕΕ 2348 (20/06/05) και 2359 (19/09/05).

Η αδυναμία ολοκλήρωσης της προσπάθειας αυτής οδήγησε την νέα ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ στην λύση των νέων τιμολογίων χωρίς ανάλυση κοστολογίου ουσιαστικά δηλαδή σε μια μορφή « τιμοκαταλόγου» των βασικών τεχνικών εργασιών.

Η τιμολόγηση αυτή :

- δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις βασικές απαιτήσεις εναρμόνισης με την ευρωπαϊκή τυποποίηση.
- καλύπτει ένα πολύ περιορισμένο φάσμα εργασιών και μεθόδων κατασκευής,
- δεν τεκμηριώνεται κοστολογικά με ενιαίο και αντικειμενικό τρόπο, που να διασφαλίζει την αποτίμηση όλων των συντελεστών παραγωγής (εργατικά, υλικά, εξοπλισμός) που απαιτούνται για την τεχνικά άρτια εκτέλεση των εργασιών.

Οι «τιμοκατάλογοι» αυτοί περιλαμβάνουν ένα πολύ περιορισμένο φάσμα εργασιών και αντιστοίχων **τιμών μονάδος** (π.χ. 950 τιμές για οικοδομικά έργα, χωρίς Η/Μ εργασίες, και 350 τιμές για έργα οδοποιίας !!!), που **καθορίστηκαν μονομερώς ως ανώτατες τιμές, χωρίς κοστολογική αιτιολόγηση και τεκμηρίωση, και οι οποίες οφείλουν να εφαρμόζονται υποχρεωτικά από τις αναθέτουσες αρχές για τον προϋπολογισμό κάθε δημοπρατούμενου έργου, αν και κατά γενικό τρόπο δεν καλύπτουν ούτε το άμεσο κόστος των περιγραφόμενων εργασιών.**

Έτσι σε συνδυασμό με τα γενικότερα προβλήματα που μαστίζουν το κλάδο των τεχνικών έργων όπως:

- Μεγάλη καθυστέρηση στις Δημοπρασίες έργων και στις εκπονήσεις μελετών.
- Γραφειοκρατικό και αναποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο και αδυναμία της Διοίκησης να ανταποκριθεί στις αυξημένες απαιτήσεις του Γ΄ ΚΠΣ.
- Ασφικτικά οικονομικά προβλήματα των εταιρειών που δημιουργούνται κυρίως από την μεγάλη καθυστέρηση αποπληρωμής των έργων.

έχουμε πια οδηγηθεί σε μια απελπιστική κατάσταση στο χώρο των Δημόσιων έργων με κύρια χαρακτηριστικά :

- Την καλπάζουσα ανεργία στον ευρύτερο χώρο των κατασκευών
- Την ουσιαστική αδυναμία απορρόφησης του συνόλου των πόρων του Γ΄ ΚΠΣ.
- Την άμεσα απειλούμενη καταστροφή σοβαρών τεχνικών εταιρειών - εταιρειών που πρωτοστάτησαν στην επιτυχία των ολυμπιακών αγώνων και στα μεγάλα έργα υποδομής - με όλες τις συνέπειες που αυτό θα έχει στην ευρύτερη αγορά των κατασκευών.

Το δεύτερο σημαντικό πρόβλημα που δεν αντιμετωπίζεται με τα « νέα τιμολόγια » και το οποίο ενδέχεται να δημιουργήσει τεράστια προβλήματα στην ίδια την χρηματοδότηση των έργων στη Χώρα μας είναι το τεράστιο έλλειμμα τυποποίησης.

Ήδη με την οδηγία 98/34/ΕΚ , που έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με το Π.Δ. 39/2001, καθιερώνεται μία διαδικασία πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών, η οποία υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να γνωστοποιούν στην Ευρ. Επιτροπή, κάθε σχέδιο κανονιστικού ή τυποποιητικού εγγράφου (πρότυπα, τεχνικές προδιαγραφές, τεχνικές οδηγίες, περιγραφικά άρθρα τιμολογίου εργασιών, κλπ) που επεξεργάζονται και προτίθενται να εφαρμόσουν στην εσωτερική τους αγορά. Μέσω της διαδικασίας αυτής λαμβάνουν γνώση όλες οι άλλες χώρες-μέλη, οι οποίες, μέσα σε συγκεκριμένη προθεσμία (3 μηνών), μπορούν να εκφράσουν τις αντιρρήσεις τους, εφόσον διαπιστώσουν ότι στο σχέδιο αυτό περιλαμβάνονται όροι περιοριστικοί ως προς την ελεύθερη διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών.

Στην Ελλάδα οι τεχνικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στα συμβατικά τεύχη των δημοσίων έργων καθώς και τα περιγραφικά άρθρων των τιμολογίων των δημοσίων έργων, τόσο τα παλαιότερα όσο και εκείνα που καθιερώθηκαν με τις πρόσφατες αποφάσεις του Υπ. ΠΕΧΩΔΕ, αποτελούν έγγραφα που εμπίπτουν στην υποχρέωση της κοινοποίησης κατά την οδηγία 98/34/ΕΚ, πριν από την εφαρμογή τους στην εσωτερική (εθνική και κοινοτική) αγορά.

Με την σύμπτυξη (αντί την απαιτούμενη αύξηση) του αριθμού των άρθρων έχουν ενοποιηθεί και αντιμετωπίζονται ενιαία από κοστολογική άποψη εργασίες εντελών διαφορετικές π.χ. εκσκαφές σε δρομάκια με τα χέρια και με μικρά μηχανήματα και εκσκαφές σε ανοικτές περιοχές με μηχανήματα πολλαπλάσιας δυναμικότητας. Δεν επηρεάζει την τιμολόγηση ούτε το γεγονός της υπάρξεως ειδικών δυσκολιών , υπογείων υδάτων, ανάγκης αντιστήριξης κ.λ.π.

Το σκυρόδεμα κοστολογείται με την ίδια ενιαία τιμή είτε η σκυροδέτηση γίνεται σε μία απομακρυσμένη ορεινή περιοχή είτε δίπλα από το λατομείο και το εργοστάσιο σκυροδέματος.

Προκειμένου δε να καλυφθούν οι τεράστιες αποκλίσεις στην περιγραφή του τεχνικού αντικειμένου υιοθετούνται εκφράσεις του τύπου :

- ... σε οποιαδήποτε απόσταση, ύψος ή βάθος,
- ... σε οποιοδήποτε στοιχείο του έργου,
- ... σε πάσης φύσεως έδαφος,
- ... με τις ενδεχόμενες απαιτούμενες αντλήσεις και αντιστηρίξεις,

... μετά του ξυλοτύπου και του στατικώς απαιτούμενου οπλισμού,
... σύμφωνα με τις οδηγίες της Επίβλεψης, κλπ

Έτσι αποκλείεται η δυνατότητα κοστολόγησης των εργασιών και σύγκρισης των προσφερομένων τιμών, και ευνοείται η προσφυγή σε αθέμιτες πρακτικές που, όπως αναφέρεται και στην έκθεση του ΙΟΚ, νοθεύεται ο ανταγωνισμός και δηλητηριάζονται οι σχέσεις των αντισυμβαλλομένων και την ατμόσφαιρα εκτέλεσης των έργων.

Φυσικά το όλο πλέγμα είναι εντελώς έξω από το γράμμα και το πνεύμα των Ευρωπαϊκών Οδηγιών και εγκυμονεί κινδύνους διόγκωσης των γνωστών προβλημάτων της Χώρας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και πιθανής επιβολής κυρώσεων.

Ερώτημα 2^ο:

Τι ακριβώς είναι το γερμανικό σύστημα «STLB-Bau, XML, DBD» τιμολόγησης και κοστολόγησης Τ.Ε., το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της ημερίδας, που διοργανώνει ο ΣΑΤΕ την 1^η Φεβρουαρίου ;

Το «**STLB-Bau, XML, DBD**» αποτελεί τον βασικό κορμό του ολοκληρωμένου συστήματος τιμολόγησης και κοστολόγησης τεχνικών έργων, που έχει αναπτυχθεί και εφαρμόζεται σε εθνική κλίμακα στη Γερμανία.

Είναι μία ηλεκτρονική βάση η οποία περιλαμβάνει ένα εξαιρετικά μεγάλο αριθμό (της τάξεως των εκατομμυρίων) **τυποποιημένων άρθρων τιμολογίου τεχνικών έργων (TATTE)**, που καλύπτουν πάνω από 5.000 κατηγορίες και ομάδες εργασιών για έργα θεμελιώσεων, οικοδομικά έργα, έργα Η/Μ εγκαταστάσεων, έργα ύδρευσης-αποχέτευσης, έργα επεξεργασίας λυμάτων-ΧΥΤΑ, έργα οδοποιίας, υπόγεια έργα, έργα πρασίνου, σιδηροδρομικά έργα, κλπ

Η βάση αυτή ενημερώνεται διαρκώς ως προς τις τεχνολογικές εξελίξεις (νέες εργασίες, υλικά, μέθοδοι κατασκευής, κλπ) και κάθε εξάμηνο εναρμονίζεται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα που έχουν στο μεταξύ εκδοθεί. Το σύστημα έχει την δυνατότητα της αυτόματης παραμετρικής σύνταξης κάθε περιγραφικού άρθρου.

Από το **2000** η βιβλιοθήκη TATTE **STLB-Bau** ως βάση δεδομένων, λειτουργεί σύμφωνα με τα πρωτόκολλα διαλειτουργικότητας για την ανταλλαγή δεδομένων κατά την εκτέλεση συμβάσεων τεχνικών έργων που υιοθετήθηκαν από την **GAEB** και τυποποιήθηκαν από τον **DIN (GAEB-DA 2000)**.

Οι κοινωνικοί «εταίροι» που έχουν αναπτύξει και υποστηρίζουν το σύστημα «**STLB-Bau, XML, DBD**», είναι:

1. Η **Μικτή Επιτροπή Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων στα Τεχνικά Έργα (GAEB)**, που ιδρύθηκε το 1966 και διαδραματίζει μέχρι σήμερα έναν σημαντικό ρόλο για την διαμόρφωση αρχών, κανόνων και προτύπων κοινά αποδεκτών από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (**αναθέτουσες αρχές, μελετητές, εργολάβους, βιομηχανία υλικών**).

Ειδικά για τα TATTE, η διαρκής ανάπτυξη, η συντήρηση/ενημέρωση της βιβλιοθήκης **STLB-Bau** και η εναρμόνισή των άρθρων με βάση τα εκάστοτε ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα, διασφαλίζεται από έναν μεγάλο αριθμό (περί τα 1.000 άτομα) ειδικών εμπειρογνομόνων (μελετητές, εργολήπτες, στελέχη της διοίκησης και της βιομηχανίας υλικών), που συντονίζονται και υποστηρίζονται γραμματειακά από την αρμόδια διεύθυνση του γερμανικού ινστιτούτου τυποποίησης (**DIN**).

2. Ο Γερμανικός Οργανισμός Τυποποίησης (**DIN**) που διαθέτει ειδική διεύθυνση για να παρακολουθεί και να προωθεί την τυποποίηση στα θέματα διαδικασιών ανάθεσης και τιμολόγησης των τεχνικών έργων. Το **DIN** διασφαλίζει τη γραμματειακή υποστήριξη της **GAEB**, φροντίζει για την μηχανογραφική επεξεργασία των κειμένων και εκδίδει σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή τα σχετικά αρχεία.

3. Το γραφείο **Dr. Schiller & Partner GmbH**, που ιδρύθηκε το 1991 με αποκλειστικό αντικείμενο την ανάπτυξη βάσεων δεδομένων με στοιχεία κόστους, αναλύσεις τιμών και περιγραφικά άρθρα εργασιών τεχνικών έργων.

Από το 1995 έχει αναλάβει, σε αποκλειστική συνεργασία με τον DIN, τη δημιουργία και συντήρηση των ηλεκτρονικών διαδραστικών βάσεων δεδομένων για τη διαχείριση της νέας γενιάς τυποποιημένων περιγραφικών άρθρων (**STLB-Bau**), που επεξεργάζεται η **GAEB** και τα οποία εκδίδονται από τον **DIN**.

Η συνεργασία των τριών εταιρών επιτυγχάνει για κάθε άρθρο και εργασία που τιμολογείται την πλήρη εξειδίκευση την μονοσήμαντη ρητή και ακριβή περιγραφή και την τεχνολογικά άρτια περιγραφή σε πλήρη εναρμόνιση και συμβατότητα με τις τυποποιημένες προδιαγραφές DIN.

Τον Οκτώβριο του 2005 (3/10 – 8/10) έγινε στη Δρέσδη, στη βάση ηλεκτρονικής διαχείρισης και επεξεργασίας του γερμανικού συστήματος τυποποιημένων άρθρων τιμολογίου τεχνικών έργων (TATTE) «**STLB-Bau, XML, DBD**» το «πείραμα» μεταγλώττισης περιορισμένου αριθμού τυποποιημένων άρθρων στα ελληνικά, με χρηματοδότηση του ΣΑΤΕ.

Τα «δείγματα γραφής» που προέκυψαν από το πείραμα της Δρέσδης θα παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια της ημερίδας της 1^{ης} Φεβρουαρίου.

Ερώτημα 3^ο:

Για την προώθηση της ανάπτυξης και την υποστήριξη της λειτουργίας τέτοιων συστημάτων δεν είναι απαραίτητη η διαμόρφωση ενός κοινού σχεδίου δράσης, με τη συνεργασία των αρμόδιων φορέων και των ενδιαφερόμενων μερών του κλάδου ;

Είναι προφανές ότι δεν είναι πρακτικά εφικτό, ούτε και συμφέρι, η ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων από μηδενική βάση. Είναι αυτονόητο ότι θα πρέπει να αξιοποιηθεί η διαθέσιμη σε άλλες χώρες εμπειρία και να χρησιμοποιηθούν ανάλογα υποδείγματα.

Ωστόσο για τις αναγκαίες προσαρμογές αλλά κυρίως για την μεταφορά και υιοθέτηση ενός πλαισίου αρχών και κανόνων κοινής αποδοχής είναι απαραίτητη η θεσμοθέτηση της συμμετοχής όλων των συναρμόδιων δημόσιων φορέων και των ενδιαφερομένων μερών, **στο πλαίσιο μόνιμων κλαδικών οργανωτικών δομών πολύ-συμμετοχικού χαρακτήρα, και όχι πρόσκαιρων επιτροπών ή ομάδων εργασίας.**

Στα πλαίσια των εργασιών της αρμόδιας Επιτροπής του ΣΑΤΕ κρίθηκε από την πρώτη στιγμή απαραίτητο, η όλη προσπάθεια να γίνει σε στενή συνεργασία με τον ΕΛΟΤ, ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις βασικές αρχές και τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Τυποποίησης αλλά και η συναίνεση σε εθνικό επίπεδο όλων ενδιαφερομένων μερών.

Διαπιστώθηκε επίσης η ανάγκη συγκρότησης στα πλαίσια του ΕΛΟΤ ενός κλαδικού, αντιπροσωπευτικού οργάνου διαβούλευσης και συναίνεσης όλων των ενδιαφερομένων μερών π.χ. **«Κλαδικό Συμβούλιο Τεχνικών Έργων, ΚΣΤΕ»**, για την προώθηση και το συντονισμό των σχετικών δράσεων (πρότυπα περιγραφικά άρθρα εργασιών, αρχές και κανόνες, τεχνικές προδιαγραφές, κλπ).

Η πρακτική της μονομερούς, ad hoc (περιστασιακής) και εσωστρεφούς κάθε φορά αντιμετώπισης αυτού του ελλείμματος, που ακολουθήθηκε μέχρι σήμερα είτε από το ΥΠΕΘΟ με την Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης (ΜΕΚ) και την Ειδική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για τα Δ.Ε.(ΕΕΕ-ΔΕ), είτε από το ΥΠΕΧΩΔΕ με την 2^η ΟΔΕ, είτε με άλλες επιτροπές που λειτούργησαν στα πλαίσια διαφόρων Αναθετουσών Αρχών (π.χ. Εγνατία Οδός ΑΕ,ΕΥΔΕ ΠΑΘΕ, κ.α.), επιδείνωσε το πρόβλημα της πολυμορφίας, οδήγησε στην απώλεια σημαντικού χρόνου και πόρων χωρίς το αναμενόμενο αποτέλεσμα και κυρίως δεν απέτρεψαν δυσμενή σχόλια και παρατηρήσεις εκ μέρους της Ε.Ε.

Οποιαδήποτε αξιόπιστη και αποτελεσματική αντιμετώπιση, που θα μπορεί να πείσει τόσο τα ενδιαφερόμενα μέρη όσο και τα όργανα της Ε.Ε., ότι δεν αποτελεί μία ακόμη παρελκυστική τακτική, θα πρέπει να διασφαλίζει:

- Τη δέσμευση της πολιτικής ηγεσίας του καθ' ύλην αρμόδιου υπουργείου, για τη συνέχιση του έργου με συνέχεια και συνέπεια, στη βάση ενός νέου Σχεδίου Δράσης, κοινής αποδοχής.
- Τη θεσμοθέτηση της συμμετοχής όλων των συναρμόδιων δημόσιων φορέων και των ενδιαφερομένων μερών, στο πλαίσιο μόνιμων κλαδικών οργανωτικών δομών πολύ-συμμετοχικού χαρακτήρα, όπως π.χ. ένα **«Κλαδικό Συμβούλιο Τεχνικών Έργων, ΚΣΤΕ»**
- Τη διαρκή ενημέρωση και προσαρμογή του Κλάδου στις τεχνολογικές εξελίξεις, στην ευρωπαϊκή τυποποίηση και την τεχνική εναρμόνιση.

Σε τελευταία ανάλυση στον κλάδο των Τεχνικών Έργων και σε όλους τους συντελεστές του (μελετητές, κατασκευαστές, βιομηχανία και εμπόριο δομικών υλικών, εργαζόμενοι) αξίζει κάθε προσπάθεια για να αποκτήσουν ένα ορθολογιστικό και βιώσιμο πλαίσιο λειτουργίας.